

REGÉC, a várrom „hasznosítása”
Ötletpályázat

Zártkörű tervpályázat

Építész Mester Egylet Mesteriskola XX. ciklus

Készítette: Hoffman Tamás
Kállay Ferenc
Kecskés István

Mester: Kalmár László

2009. május 14.

1. Előzmény

REGÉC várában a falak jelentős része a várudvar szintjéhez képest hat-nyolc méter magasságú. Amíg omladék és bozót takarta, csak falcsonkok mutatkoztak. Az omladék eltakarítása és az eddig végzett állagvédő falszövet kiegészítések után a rom középső része már-már tető nélküli épület benyomását kelti. Tizenöt évvel ezelőtt ösvény vezetett a romhoz, ma már terepjáróval járható földút. A turistaforgalom évről évre növekszik, az érdeklődés télen sem szünetel. A vár lábánál a látogatók fogadására tornácos faházat emeltek. A feltárás, állagbiztosítás tovább folyik, a várárok, a kapubástya, több pince még feltárandó.

A kiírók szeretnék a látogatók jobb kiszolgálását biztosítani, szeretnék a vár falai között zárt térben télen is látogatókat fogadni. Erre a helyreállító, hasznosítani akaró szándéokra várnak a pályázóktól építészeti megfogalmazásokat négy-öt év alatt és hosszabb távon, 12-15 év alatt megvalósítható elképzeléseket.

2. Tervezési terület ismertetése és program leírás

A tervezési terület a várrom és a vár előtere, tőle nagyjából É-ÉNY-ra a volt a palánk.

A várhegy 620m magas, erdő borítja. A faluból kelet felé Háromhuta/Tolcsva irányában kell kihajtani, és néhány-száz méter után kell jobbra a földútra térni. A földút első, rövidebb szakasza réten át vezet, folyamatosan emelkedik, második szakasza viszonylag hosszabban kanyarog az erdőben, míg elér a várhegyet megkerülve a vár előteréhez

A vár megközelítését gyalogosan képzeljük, olyan stabilizált, ápolt földúton, amelyen terepjáróval, vagy lovas kocsival is biztonságosan lehet közlekedni, és aki megfizeti vagy rászorul, szervezeten felszállítják. Mindenesetre a személygépkocsikat vagy az országút-földút csatlakozásnál, vagy az erdő alatt le kellene állítani. A vár előterében nem tervezünk autóparkolót, csak tolatót, vagy szekérfordulót

Regéc várának feltárása és állagmegóvása kis lépésekben szakaszosan történik.

Az I. Lipót uralkodása idején lerombolt vár falmaradványait saját kötörmeléke és sűrű bozót rejtette. Ettől nagyrészt megtisztították. Azonban a várárok feltárása még nem történt meg, ezzel összefügg, hogy a kapu és a kapubástya helye, mérete még tisztázatlan, csak sejtethető.

A feltárás és állagmegóvás annyira haladt, hogy bár ideiglenes útvonalon, a látogatás megindulhatott. A látogatókat egy kis faépület szolgálja, a vár alatt, ÉNy-i előterében, a föltételezett „palánk” szintjén. Még lejjebb, az erdőben, szintén a nyugati oldalon mutatkozik még egy mesterségesnek látszó terepalakulat, amely szintén lehetett külső védőmű helye.

A vár nyugati középső részén feltártak egy pincét, azaz kitermelték belőle a kőomladékot, nyugati negyede felett tanúként megmaradt a boltozata, amely jóval a várudvar szintje fölé emelkedik. Még további pincék feltárása várható.

A tervezési feladat három részből áll:

A/ A vár alatt, a volt palánk területén javasolható a vár látogatására érkező turisták, látogatók kiszolgálásának megoldása /jegyeladás, ismertetők, emléktárgyak árulása, tájakkorok - múzeumok- bélyegzés, büfé szolgáltatás, illemhely.

B/ A Polgármesterség szeretné a volt kápolna és a hozzá tapadó terület lefedését, mivel ezen az ún. palota épületrészen jelentős magasságú kőfalak állnak, némelyekben két sor gerendafészek is látható, nemcsak alaprajzot „rajzolnak”, jelenleg is teret képeznek.

Az újraélesztett palota szárnyat egész évben rendezvény-helyszíneként kívánják működtetni.

Ez a szándék csak azzal együtt valósulhat meg, ha legalább szerény mértékben mellékhelyiségek is kialakíthatók.

Vízellátásról és szennyvízkezelésről gondoskodnak, a fűtés fatüzeléssel vagy villamos üzemben lehetséges. A vár ezen középső területeinek megnyitásáig az állagvédelmet mindenütt el kell végezni.

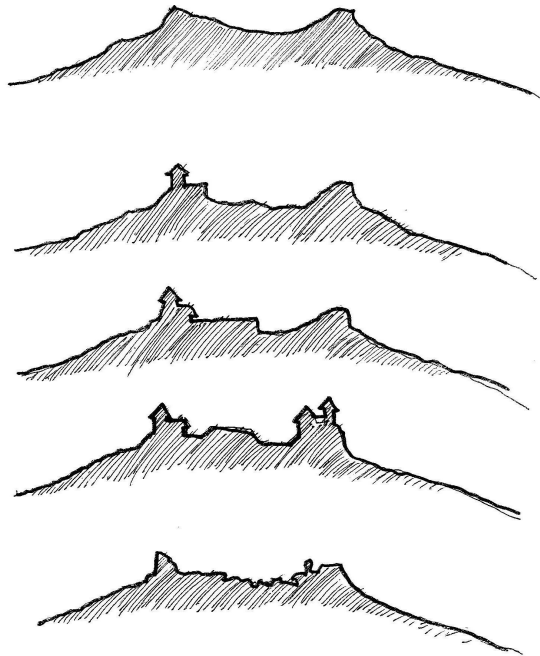
Biztosra vehető, hogy a hasznosításnak ez az első fázisa az egész együttes hasznosítását és jó karban való tartását szolgálná.

C/ A Polgármesterség hosszabb távra is szeretne a további részre,- részekre hasznosítási, és ahhoz szükséges építészeti kiegészítésre javaslatokat kapni.

3. Konceptió

Időlegesség-állandóság, a természetes és a művi környezet egyensúlyának változása időben.

A táj képe az évszázadok során változott. A természetes állapotából eljutott a teljesen beépített állapotig. A kezdeti természetes egyensúlyi állapota a folyamat közben változott, hol még a természet felé elbillenve, hol pedig az épített környezet felé változva. A végállapot szintén egyensúlyi állapotot eredményez nem csak önmagával (épített), hanem a természettel együtt is. Ezután a folyamat megfordult, a vár lerombolásának és folyamatos romlásának következtében a természet a kialakult állapotból visszatérően van a kezdeti állapotához. Nyilvánvaló, hogy maga a folyamat tekinthető állandónak, minden egyéb időleges.

Ebből adódik a koncepciónk, hogy a hasznosítás során szükséges építészeti beavatkozásaink tükrözzék ezt az időlegességet, visszaállíthatóságot. Ebben az esetben nem a teljesen természetes környezet már az alapállapot, hanem a megindult folyamat jelen állapota lesz a visszatérési pont. Erre az építészeti megoldás a szerelt jellegű kúbusok kialakítása olyan anyagokból, amelyek természetesek és természetes módon viselkednek, öregsznek, de cserélhetőek, adott esetben könnyen elbonthatók. Továbbá a meglévő várfalakkal bizonyos értelemben kontrasztban vannak (tömör – perforált, súlyos-könnyed).

Nem a várfalak által kirajzolt külső épületkontúrúrt állítanánk helyre, hanem a belső terek kubatúráját, ezáltal megbújva és csak helyenként elővillanva jelenne meg az új tömeg (rejtőzködés).

4. Építészeti megfogalmazás - Válasz

Az északi palánkra érkező gyalogút végén, a sziklafal tövében elhelyezett ún. „tornácosházat” megszüntetnénk, mivel ez a fogadóépület és bejárat bevallottan ideiglenes jellegű, mivel a vár tényleges bejárata – a Kapubástya – a vár délnyugati sarkánál volt. Ennek a felvonóhidas kapuzatnak, mely előtt – egyes források szerint még egy bástya is állt, mely a kapuhoz fahíddal kapcsolódott - a felszínen szinte nyoma sem maradt. Helyének pontos megállapítása további kutatásokat és feltárást igényel. A jelenlegi bejárat megszüntetését több dolog is indokolja. Egyrészt a vár innen nem volt megközelíthető, mert ez nem bejáratként funkcionált, másrészt a mostani megközelítés akadályozza a vár feltárásának bizonyos területeit (ÉNY-i falszoros). Azonban a kiírásban elképzelt – a Kapubástya felől történő bejutás – a fent említett okok miatt nem alkalmas végleges bejárat kialakítására. Két megoldás lehetséges, az egyik az, hogy amíg a Kapubástya feltárása véget nem ér addig marad a jelenlegi bejárat, vagy a másik, hogy kialakítunk egy új, de szintén ideiglenes bejáratot valahol máshol, ahol kedvezőbb akár a funkció kiszolgálásának, vagy akár a megérkezés, a várba történő bejutás, mint élmény szempontjából is.

Megvizsgálva a várat két irányban is több sávra, zónára osztható. Az egyik irány a vár fejlődésének időbeni egymásutániságából jön, ez az észak-déli hármastagozódás (Felső vár, Középső vár, Alsó vár). Állapotuk –fura módon – épp ellenkező irányú, a legfiatalabb van a legrosszabb állapotban, a két „idősebb” rész jobb állapotú. A feltárás ütemét és irányát megfigyelve fellelhető a másik tagolódási tengely, a kelet-nyugati. Ennek mentén haladva jutunk el a szinte teljesen feltárt, legépebben fennmaradt K-i fal menti épületszárnytól a nyugati feltárás alatt álló épületszárnyig. Ez a kétirányú tagolódás adja meg az általunk meghatározott hasznosítási övezeteket, valamint az ideiglenes bejárat helyét is.

Zónák: funkcióval ellátott K-i szárny, várudvar, Ny-i oldali feltárási, ásatási terület, bejárat. A kapu a nyugati várfal hiányzó részére kerül addig, amíg tart a Kapubástya helyének feltárása. Ennek befejeztével a kapu az eredeti helyére kerülhetne, ez az ideiglenes bejárat pedig a várfal kiegészítéseként jelenne meg a továbbiakban. Az új, ideiglenes bejárat felől közelíthető meg legkedvezőbben a várudvar és a K-i palotaszárny.

A jegyárusító helyiséget összevonva az ajándékbolttal, kis vizesblokkal a nyugati oldalon alakítanánk ki, lezárva ezzel az érkező oldal omladékos falát.

A rétegvonalak mentén haladna a gyalogút, így közelítenénk meg a jegypénztár – fogadóépület új tömegét.

A falsíkból szándékosan kiálló, oldalt megközelíthető hasáb nem illeszkedik a meglévő kőfal síkjához, szándékosan mozdul el tőle, érzékeltetve az időbeliséget, kitörő geometriájával elindítja a területre jellemző tervezési koncepciókat, miszerint a kigondolt kubatúrák távolságtartóak, a régészeti feltárásokat nem zavarják, nem illeszkednek feltétlenül és szervesen a régi alaprajzi formavilághoz.

A hasábon belüli szintkülönbséget tereppel rendezett rámpával hidaljuk át, az érkező oldalon lévő rendezett terepre érkezünk meg.

A felérkezés pillanatában a vár látképe kitarul elénk, innen tulajdonképpen a teljes udvar áttekinthető.

A színpad jelzése a kápolna körüli terület összefogása, gyülekező térként is szolgál, de alkalmas közösségi rendezvények, kis hangversenyek, bemutatók lebonyolítására. A kápolnával közös a burkolt terület, mely kibővíthető ezzel a fedett területtel.

A kápolna a tervezési program megadásán túl hordoz magában egy szellemi és funkcionális többletet, mely nem csak szakralitása miatt, hanem a várfalakkal és természetes sziklafallal körülvett naturalitása miatt is fontos.

Szempontra volt, hogy ezt a szabad, osztatlan teret megőrizzük, sem oszlopokkal, sem más statikai elemekkel nem akartuk tagolni, visszaadva az egyszerűségét.

A főtartók a bal oldalon a kőfalba ülnek, jobb oldalon a kápolna melletti térben elhelyezett fapillérekre fekszenek fel, tetejük a sziklafal fölé kúszik.

A kápolna melletti területet is beépítettük, hozzá kapcsolódóan raktárt alakítottunk ki, biztosítva ezzel a megrendezésre kerülő események kiszolgálását, székeinek, kellékeinek elhelyezését.

A régi, keleti szárny megmaradt kőfalai markánsan meghatároznak tereket, melyeknek állaga jó, régi kialakításukra, szerkezetükre (pl. falban megtalált fafödém „fogadóhely”) vannak utalások.

Funkciókialakításoknál ezeket a tereket töltöttük meg leginkább.

Alapgondolat az volt, hogy a mesterségesen kialakított tereink ne érjenek hozzá a régmúlt „történéseihez”, ezzel a távolságtartással tisztelegnek a előttük.

Ezekbe a kúbusokba raktuk a kápolna raktárának tetejére való kijutást biztosító lépcsőt, vizesblokkot teakonyhával, bejárati részt, melyből megközelíthetőek a belső kúbusok.

Ezek a terek szabadon hasznosíthatóak, zártkörű rendezvények, kiállítások, falugyűlések egyaránt lebonyolíthatóak itt.

Az emeleti rész teljesen átjárható, egy nagy multifunkcionális térként kezelhető.

A tervezett tömegek vonala kijelöl egy utat, melynek meghosszabbításában az Öreg – torony található, modern tömegformálással egy kilátó részt állítanánk helyre.

A tervezett falak itt sem érintkeznek a meglévő szerkezetekkel.

5. Kialakítás – anyaghasználat

A tervezés során végig olyan épületeket szerettünk volna, melyek helyközei anyagokból, könnyen elkészíthetőek, bővíthetőek, elbonthatóak, és illeszkednek az adott környezetbe. Egyértelműen a fára esett a választás, mely megkönnyíti a kivitelezést, a helyi szakmunka felhasználható, és a környező erdőkből a fa szállítása nem okoz problémát.

Minden drága, modern anyagot mellőztünk, még az üveget is.

A fadóbozok természetes fényt a sűrűbben – ritkábban osztott lécezések által nyerik.

A télisítésükre egy acél kampókra felakasztott, előregyártott, hőszigetelt külső faburkolatú táblát használunk, mely gyorsan elhelyezhető, időszakosan használható (szellőzés könnyen biztosítható), karbantartható.

6. Távlati célok – fejlesztések

A hegyvidék adta lehetőségeket kihasználva a tavaszi – nyári turisztikai láttnivalókon túl télen szánkó és sípálya kialakítására van lehetőség (Mogyoróska és Regéc között, Kunhegy felé)

Ősszel az erdőben a terepszinten túra és terep bicikli versenyek, a lombkoronák magasságában kalandpark nyújtana szórakozási lehetőséget az idelátogatóknak.